

The theme of the play “The unburied dead” is based on the concept of “borderline situation”. Its embodiment in the play is the image of the main characters as living dead. The unburied dead embodies death not as a physical act of the end of life, but a boundary closely intertwined with the transition of the main characters from their space to another, to a new quality of existence.

Summary, at different stages of the works of J.-P. Sartre differ in the method of neomythologization. The general evolution of the writer's mythopoetics runs from direct to indirect, allusive forms, which are dissolved in the plot. The chronotope of ancient myth and the chronotope of modernity contrast and reflect each other. Mythologizing in “The unburied dead” is no longer direct. The text does not have a clear identification with any particular myth.

REFERENCES

1. Haim Gordon. Sartre and Evil / Gordon H. // Westport, Ct. — 1996. — Vol. 27. — P.77–91.
2. Бауэр В. Энциклопедия символов / Вольфганг Бауэр. — М. : Крон-Пресс, 1998. — С. 250–293.
3. Топоров В. М. «Світове дерево» : універсальний образ міфопоетичної свідомості / В. М. Топоров // Всесвіт. — 1977. — № 6. — С. 152–176.

УДК 81'25

Пислар Т. П.

**Одеський національний медичний університет,
Одеса, Україна**

ПРОБЛЕМАТИКА ЛІНГВІСТИЧНОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ МЕДИЧНИХ ТЕКСТІВ

У статті висвітлено проблеми лінгвістичного вдосконалення перекладу англomовного медичного тексту українською мовою, акцентовано увагу на суб'єктивних та об'єктивних проблемах перекладу англomовного медичного тексту рідною мовою.

The article highlights the problems of linguistic improvement of the translation of the English medical text into Ukrainian, focuses on the subjective and objective problems of the translation of the English medical text into the native language.

Ключові слова: *медичний переклад, медична термінологія, медичний текст, контамінація, об'єктивні та суб'єктивні проблеми.*

Key words: *medical translation, medical terminology, medical text, contamination, objective and subjective problems.*

Стрімкий розвиток науки і техніки, досягнення науково-технічного прогресу сприяють появі спеціальних слів для позначення нових об'єктів, явищ і процесів. З'явилися спеціальні слова стають невід'ємною частиною повсякденного життя людини і входять до складу спеціалізованої картини світу професіоналів. Термінологія як сукупність термінів становить частину спеціальної лексики. Безумовно, термінологія являє собою найбільш динамічну і рухому лексичну систему мови, тому дослідження в цій області мають найчастіше історичну орієнтованість, показуючи, як виникає, розвивається і змінюється термінологія в залежності від розвитку відповідних наук і загального стилю мислення епохи.

Робота з дослідження медичної термінології має великий масштаб. Актуальність дослідження обумовлюється тим, що термінологія, яка обслуговує

медицину, є однією з найбагатших термінологічних систем. Вона безперечно поповнюється новими термінами, які потребують постійного вивчення. Тому медичні терміни привертають особливу увагу лінгвістів та перекладачів.

Інтенсивний розвиток медицини, впровадження інноваційних технологій, поява безлічі нових методів діагностики і лікування, приладів та інструментів медичного призначення не могли не відбитися на стані медичної термінології, що в свою чергу загостило проблему термінологічної грамотності сучасного фахівця. [2, ст. 82]

Перш за все, конкретизуємо поняття медичної лексики. У медичній термінології зустрічаються різні підходи – від включення в неї тільки медичних термінів до розгляду всього різноманіття письмової та усної мови на медичні теми. У даній роботі під медичною лексикою розуміється комплекс тих лексичних засобів вираження медичних понять, які використовуються для комунікації між лікарем і його колегою, лікарем і пацієнтом, тобто сукупність медичної термінології і ті функціональні модифікатори, які використовуються для уточнення, конкретизації, розширення спеціалізації змісту термінів. Під модифікаторами розуміються функціональні варіанти терміна, що виражають позначене ним поняття іншим способом, уточнюючі, конкретизуючі термін або передаючи зміст образно. Важливим завданням медичної термінології є виявлення стійкої медичної лексики, відділення її від ситуативної, тобто визначення меж лексичного поля, придатного для використання в глобальному медичному дискурсі [2, с.83].

Це мова жорстких форм і кліше, точності й аскетизму. А відтак перекладений матеріал повинен містити ретельно вивірену медичну термінологію, щоб не виявитися причиною неточної діагностики, неправильної інтерпретації досягнень науки, і, як наслідок, грубої помилки в професійній діяльності. Проблема перекладу медичних текстів є настільки важливою, що ще залишаються її аспекти, які також заслуговують на дослідження.

Проблемам медичного перекладу присвячені монографічні та дисертаційні дослідження таких вчених, як Л.С. Бархударов, В.Н. Комісаров, І.В. Корунець, А.В. Федоров. Проблеми медичного перекладу досліджували такі вчені, як О.Й. Снітовська, котра описує фарм-тексти, І.В. Корнейко, яка звертає увагу на українські та англійські лексичні паралелі в мові медицини, К.Г. Коваленко, у чій роботі розглядаються медичні аббревіатури тощо. [8, с.53]

За результатами аналізу недоліків перекладу англомовного медичного тексту рідною мовою, виділено наступні головні групи проблем у перекладі медичних текстів і навчанні цього виду перекладу: об'єктивні та суб'єктивні.

До об'єктивних проблем перекладу віднесено: 1) термінологічну насиченість; 2) контамінацію термінології; 3) контамінацію мов; 4) наявність ідіом і стилістичних фігур; 5) конверсію; 6) фальшивих друзів перекладача.

Суб'єктивні проблеми можна звести до: 1) пунктуаційного оформлення; 2) інтерференції мов; 3) милозвучності української мови; 4) наявності граматичних невідповідностей. [8, с.54]

Термінологічна насиченість. Переклад медичної літератури має стилістичні, лексичні і граматичні особливості. Терміни можна вважати ключовою групою лінгвістичних одиниць на рівні лексики. На лексичному рівні визначено, що нейтральна, або міжстильова, лексика – це близько 50% лексичного наповнення проаналізованих нами текстів. 35% – це вузькоспеціальні терміни, визначені

залежно від наявності в словнику конкретно-наукових позначок («мед.» тощо).

Контамінація термінології. Основною проблемою перекладу такої літератури є використання медичної термінології, адже не завжди в текстах медичного спрямування вживання специфічної термінології компенсується достатньою кількістю описів, пояснень та уточнень термінів. Існує декілька видів медичного перекладу: а) переклад медичних аналізів, які містять багато абревіатур; б) переклад інструкцій для медичного обладнання, де необхідно не тільки добре розуміти медичні аспекти, але й мати певні технічні знання; в) переклад спеціалізованих текстів. Із такими текстами слід враховувати, що тексти суміжних предметів можуть бути насичені абсолютно різною термінологією. [8, с.54]

Контамінація мов. Медичні тексти найбільшою мірою, у порівнянні з іншими спеціальними текстами насичені запозиченнями з інших іноземних мов.

Безперечно англійська мова займає особливе місце в світі в зв'язку з великим ареалом свого поширення, значним числом носіїв мови. Причини розширення меж використання англійської мови вченими, що належать до різних культур, пов'язані з процесами глобалізації в сфері медицини та комунікативних технологій. Поряд з запозиченими термінами в мові медицини існують інтернаціоналізми. Можна сказати, що мова медицини глобально уніфікована. Також можна сказати, що великий відсоток спеціальної лексики термінів предметних областей медицини, таких як цукровий діабет (ЦД) і СНІД зрозумілі в багатьох країнах: *diabetes* – діабет, *diabetes I type* – діабет I типу, *virus* – вірус, *insulin* – інсулін, *insulin pump* – інсулінова помпа, *Down syndrome* – синдром Дауна, *diabetic* – діабетик та ін.

Разом з цим медична термінологія загалом характеризується орієнтацією на латинську мову. Безперервний розвиток мови медицини обумовлено декількома факторами: 1) статусом латинської мови як загальноприйнятої мови науки і освіти в античності і в епоху середньовіччя; 2) деонтологічними принципами, бажанням лікаря приховати від хворого за незрозумілими словами реальний стан речей; 3) можливістю економії мовних ресурсів, наприклад, термін діабет висловлює понятійний зміст – порушення вуглеводного обміну, при якому не відбувається окислення цукру внаслідок недостатньої секреції підшлунковою залозою гормону інсуліну [9, с.109].

Греко-латинські терміноелементи є основою медичної термінології. У предметній області медицини ЦД характерними префіксами є *hypo-*, *hyper-*, *ultra-/ultra-*, *non-*; *post-*, *sub-*, що несуть 86 значення простору; специфічними суфіксами для терміносистеми СНІД – *-pathy*, *-y*, *-ing*, *-osis*, *-tion*.

У досліджуваних предметних областях медицини функціонують 5 грецьких терміноелементів: *anemia* – відноситься до крові (*anemia* - анемія), *logia* – відноситься до науки, вчення (*endocrinology* – ендокринологія, *diabetology* – діабетологія, *biotechnology* – біотехнологія), *logus* – вказує на спеціальність (*endocrinologist* – ендокринолог, *diabetologist* – діабетолог), *uria* - відноситься до сечі (*urine* – сеча, *urinalysis* – аналіз сечі), *podia* – відноситься до ноги, стопи (*podiatrist* – лікар-ортопед, який спеціалізується на лікуванні захворювань стоп) [1-3]. Відмінною рисою суфіксів у медичній термінології є те, що вони «передають значення, необхідні для медичної терміносистеми» [6, с. 225], тобто адресат може зрозуміти зміст терміну, знаючи значення афікса. Кожен дериват вказує на те, які мовні категорії об'єднуються в формальній структурі цього читача знака і з якими ментальними категоріями вони співвідносяться [4, с. 1158]. Наприклад, суфікс *-itis*

(ит) означає «запалення» (pancreatitis – панкреатит – запалення підшлункової залози, blepharitis – блефарит – враження очей).

Конверсія. Наявність в англійській мові конвертованих дієслів – іменників – прикметників примушує перекладача бути особливо уважним під час аналізу синтаксичної структури речення, наприклад:

Genetic instability results from mutations in genes that are implicated in DNA repair or in maintaining the integrity of chromosomes. As a result, mutations accumulate at very high rates. Генетична нестабільність – це результат мутацій в генах, які беруть участь у репарації ДНК або в підтримці цілісності хромосом. Як результат, мутації накопичуються з дуже високою швидкістю.

Для якісного перекладу необхідно враховувати і іноземні слова, що відповідають українській мові, але мають на увазі зовсім інше. Типовим прикладом є cystic fibrosis – не «кістозний фіброз», а «муковисцидоз»; cellulitis – не «целюліт», а «флегмона»; potent pathogen (про бактерії) – не «потенційний», а «сильний патоген»; third power – не «третя сила», а «куб» (третій ступінь); «vector», крім значення «вектор» має значення «переносник інфекції». [2, с. 86]

Суб'єктивні ж проблеми перекладу медичних текстів пояснюються певними недоліками у знанні рідної мов, що є особливо актуальним для організації навчання студентів перекладу. Дуже часто ми помічаємо у студентських роботах пунктуаційні помилки, невідповідності у категорії числа, інтерференцію мов, найчастіше русизми. [2, с. 87]

Відтак, проблема перекладу термінів та складання галузевих термінологічних словників продовжує залишатися однією із актуальних проблем сучасного мовознавства, це стосується сфери медицини. Адже сучасна медична термінологія - це одна з найбільш широких і складних у понятійному відношенні систем. Останнім часом медичні терміносистеми досягли значних розмірів, щороку з'являється більше тисячі нових медичних термінів. Тому вивчення медичної термінології та варіанти її перекладу завжди привертатимуть особливу увагу лінгвістів та перекладачів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Боцман А.В. Структурно-семантичні та прагматичні особливості фармацевтичних текстів (на матеріалі англомовних інструкцій до вживання лікарських препаратів) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Київ, 2006. 20 с.
2. Гребенюк О. С. Глобалізація медичної термінології як частина інтеграційних змін в сучасному суспільстві (викл. Даниленко А. Ю.) //Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих науковців ХАРКІВ, 29 березня, 2019. С.84-89.
3. Зубова Л.Ю. К вопросу об особенностях и трудностях перевода английских медицинских сокращений. Вестник ВГУ. Серия «Лингвистика и межкультурная коммуникация». 2005. 96 с.
4. Какуля Ж.М., Нестерик Э.В. Specificity of medical texts translation. Молодой ученый. 2016. № 7. С. 1156–1159. URL: <https://moluch.ru/archive/111/27350/>.
5. Караулов В.Н. Пособие по переводу с английского языка на русский / В.Н. Караулов, Я.И. Реукер, В.Н. Тархов – Часть 2 – М: Высшая школа, 2001. —287 с.
6. Корнейко І.В. Труднощі перекладу інтернаціональної термінології (українсько-англійські лексичні паралелі в мові медицини). Викладання мов у вузі на

- сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. 2002. Вип. 6. С. 224–229.
7. Кучеренко І.В., Адаменко М.М. Особливості перекладу медичних термінів. XIV Міжнародна наукова інтернет-конференція. Advanced technologies of science and education (19–21 квітня 2018 р.). URL: <https://intkonf.org/kucherenko-iv-adamenko-mm-osoblivostiperekladu-medichnih-terminiv/>.
  8. Лобанова В. В. Деякі проблеми перекладу англійських медичних текстів українською мовою. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2019 № 39 том 2// с.53-55.
  9. Сложеникина Ю.В. Терминологическая лексика в общеязыковой системе / Ю.В. Сложеникина – Самара: СамГПУ, 2003. – 160 с.

УДК=378:81'374

Прийма Л. Ю., Шерстюк Н.О.,
Полтавський державний медичний університет,
Полтава, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НЕОЛОГІЗМІВ ДЖ. РОЛІНГ, УТВОРЕНИХ ШЛЯХОМ СКЛАДАННЯ ОСНОВ

У статті проаналізовано лінгвістичні особливості неологізмів Дж.Ролінг, утворених шляхом основокладання. Були з'ясовані семантичні відношення між компонентами новотворів, що залежать від значення основ-конституентів. Серед неологізмів, утворених шляхом основокладання, було виявлено кілька тематичних груп. Був обґрунтований взаємозв'язок між специфікою семантики певної одиниці та основними прийомами перекладу.

Ключові слова: основокладання, морфологічні способи словотворення, авторські неологізми, прийоми перекладу, калькування.

The article analyzes the linguistic features of J. K. Rowlings' compound neologisms. The semantic relations between neologism components, which depend on the meaning of the constituent stems, have been clarified. Among the newly formed compounds, several thematic groups have been identified. The relationship between the specifics of a particular unit's semantics and the basic techniques of its translation was established.

Key words: compounding, morphological word formation, author's neologisms, translation methods, calquing.

Авторські неологізми та шляхи їх утворення завжди були у колі наукового інтересу багатьох дослідників художнього дискурсу. Цьому сприяє передусім багатство внутрішньої форми цих одиниць, а також неоднозначність їх тлумачення і передачі засобами іншої мови. Саме такими оригінальними авторськими новотворами, які допускають різні інтерпретації, насичений спін-оф Поттеріани Дж. Ролінг, що і складає актуальність цієї розвідки. Об'єктом дослідження виступають авторські неологізми спін-офу Поттеріани, утворені шляхом основокладання; предметом розвідки є сукупність словотворчих і лексико-семантичних особливостей цих одиниць, що впливають на специфіку їх перекладу українською мовою.

Основокладання – морфологічний спосіб словотворення, який належить до найбільш продуктивних в англійській мові, що пояснюється її аналітичним ладом та широким використанням порядку слів як засобу вираження лексико-граматичних відносин [2, с. 27]. Прикладами слів, утворених за допомогою цього способу є *brainwork, browbeat, handshake, job-hunt*.